

Chirurg Yvonne Vissers van het Zuyderland- ziekenhuis.
© Bas Quaedvlieg

BORSTKANKER

In halfuur weten of er uitzaaiingen zijn

Wel of geen uitzaaiingen? Wie aan borstkanker wordt geopereerd, zit enkele dagen in spanning. Niet in Zuyderland, dat de patiënt meteen duidelijkheid geeft dankzij een nieuwe methode.

DOOR BENTI BANACH

Een op de zeven, acht vrouwen krijgt borstkanker. Maar wie krijgt het en waarom? Bij minder dan 5 procent van de patiënten is er een genetische verklaring. Voor de rest blijft het gissen. Daartegenover staat de enorme vooruitgang die is geboekt bij de behandeling van borstkanker. Ruim 85 procent van de patiënten geneest.

En de techniek schrijdt voor. Tijdens Oktober Borstkankermaand presenteert Borstcentrum Zuyd van het Zuyderlandziekenhuis een nieuwe methode waardoor chirurgen uitzaaiingen in de okselklieren bij borstkanker in een halfuur kunnen opsporen. Voorheen zat de patiënt dagen in onzekerheid. Voor veel vrouwen een zware, emotionele periode.

„Bij borstkankeroperaties wordt een lymfeklier uit de oksel verwijderd om te onderzoeken of er uitzaaiingen zijn. Die heet de schildwachtklier of poortwachtersklier en ziet eruit als een bolletje van een paar millimeter”, legt chirurg Yvonne Vissers uit.

„Met de nieuwe methode kunnen tumoreiwitten al tijdens de operatie worden gevonden. Indien nodig kan de chirurg meteen beslissen de narcose te verlengen en verder te opereren om meer okselklieren te verwijderen, een zogeheten okselkliertoilet.”

„De patiënt weet veel sneller waar zij aan toe is en hoeft niet opnieuw onder narcose en opnieuw te worden geopereerd. En voor het ziekenhuis is dit veel efficiënter en kostenbesparend. We hoeven geen tweede keer te opereren”, stelt Vissers. Zij is een van de vier chirurgen die deze OSNA-methode toepassen (One Step Nucleic Acid Amplification).

Wat is het verschil tussen de oude en nieuwe methode?

„Tot nu toe werd op celniveau naar uitzaaiingen in de schildwachtklier gekeken. Nu kijken we naar het DNA van de cellen. We meten specifieke tumoreiwitjes in het genetische materiaal van de cellen. We kijken meer op detailniveau, waardoor de pakkans van uitzaaiingen groter is. Daarvoor heb je een speciale en dure machine nodig, die we leasen. Vroeger duurde het onderzoek drie, vier dagen. Nu krijgen we de uitslag na afloop van de operatie. En nu bespreken we alle scenario's met de patiënt vóór de operatie. Vinden we veel tumorcellen, dan opereren we verder.”

Is deze methode niet té precies waardoor je meer en kleinere uitzaaiingen vindt en dus vaker geneigd ben om verder te opereren?

„Dat is de reden dat andere ziekenhuizen bang waren: misschien ga je nu 'overbehandelen'. Vroeger was de reactie bij kleine uitzaaiingen inderdaad: oei, gevaarlijk. Maar de laatste jaren is de insteek: niets doen wat niet per se nodig is. Veel kleine uitzaaiingen genezen vanzelf door de nabehandeling met chemo, bestraling en hormoontherapie. Tijdens onze testperiode is gebleken dat we bij 12 procent van de operaties 'dooropereren'. Voorheen hadden we precies evenveel tweede operaties.”

Maar de patiënt zal zich ongemakkelijk voelen als zij weet dat er nog diverse kleine uitzaaiingen zijn. Haar reactie zal zijn: haal het zo snel mogelijk weg.

„Voor velen is veel of weinig uitzaaiingen inderdaad bepalend voor de gemoedsrust. Daarom is het belangrijk dat wij aan verwachtingsmanagement doen: mensen goed uitleggen dat niet iedere uitzaaiing in de oksel weggehaald hoeft te worden. Vaak is be-

straling van de okselklieren een goed alternatief.”

Zuyderland ziet per jaar zo'n 450 borstkankerpatiënten uit Parkstad en Sittard. Trekt deze methode ook al mensen uit andere regio's aan?

„Nee, maar we hebben ook nog geen reclame hiervoor gemaakt. We verwachten wel dat er mensen van buiten de regio naar ons Borstcentrum Zuyd zullen komen.”

Zuyderland is het enige ziekenhuis in Nederland dat hiermee werkt. Hoe zijn jullie deze methode op het spoor gekomen?

„De techniek wordt al uitgebreid in Zuid-Europa toegepast. Een collega van ons hoorde erover op een bijeenkomst voor specialisten. We hebben ons erin verdiept. Vervolgens hebben we een testperiode van enkele maanden gehad. Onlangs hebben we de eerste resultaten op een internationaal congres gepresenteerd.”

Hoe duur is de methode?

„Het leasen van de machine maakt het onderzoek naar uitzaaiingen tien tot twintig keer duurder. Maar je bespaart ook kosten, omdat je geen tweede operatie nodig hebt. Het ziekenhuis betaalt de kosten.”

'Je moet al zo veel ondergaan'

Marian Dohmen (55) uit Hoensbroek is in augustus in het Zuyderlandziekenhuis geopereerd aan borstkanker. „Het was een heel spannende periode, ik zat in een rollercoaster. Je moet al zo veel ondergaan, dus als het ergens korter kan... Door de OSNA-methode krijg je in feite drie-in-één: een tweede operatie en een stuk onzekerheid door het onderzoek worden je bespaard. Dat is echt een enorme opluchting. Ik vind het een geweldige constructie, zó innovatief. Als ik uitzaaiingen had gehad, had ik opnieuw geopereerd moeten worden.”